

Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkındaki 2223 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Hariciye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/932)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/93

7 - I - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2223 sayılı Hariciye teşkilât kanununa ek olmak üzere Hariciye vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 7 - I - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe lâyihası

Siyasî ve iktisadî noktai nazardan umumî vaziyetin kesbetmiş olduğu nezaket ve ehemmiyet Devletlerle mevcut münasebatımızın daha geniş ve daha sıkı bir surette teminini âmir bulunduğu gibi mevcut muhtelif mesail ve cereyanları daha yakından ve etraflı bir tarzda takibini de icab ettirmektedir. Halen vekâletimizin dahil ve hariçte mevcut teşkilâtile bu ümniyenin hakkile ifasının adeta mümkün olamayacağı hakkında tecrübelerden edinilen kanaat dolayısıyla gerek merkez teşkilâtımızın, gerekse hariç kadromuzun takviyesine zaruret hâsıl olmuş ve bu maksadla hariçte bazı yeni elçilikler ihdası ve mevcut maslahatgüzarlıkların ölçiliğe tahvili teemmül olunduğu gibi merkezde de bazı memuriyet derecelerinin yükseltilmesi suretile teşkilâtın keyfiyet itibarıyla takviyesine lüzum görülmüş ve Devletin diğer teşkilâtına uygun olarak veâkletimizde kullanılmakta olan unvanların kanunileştirilmesi esbabı da bu meyanda göz önünde tutularak bunların temini çaresine tevessül olunmuştur.

Diğer taraftan 2223 numaralı kanunun 4 nevi maddesi Hariciye vekâletine alınabilecek ve yalnız meslek sınıfında kullanılabilecek memurların evsafını ve alma şeklini tesbit etmekte olub meslekten başka idare ve ihtisas sınıflarına da malik bulunan vekâletimizin bu son iki sınıfa alınarak merkezde idarî ve ihtisas devairinde çalışacak ve meslek sınıfındaki memurların evsafından başka evsafı haiz olması lâzımgelen memurların alma şeklini göstermemekte ve bu suretle de bu sınıflara memur alınmaması yüzünden zayıf bulunan idare ve ihtisas dairelerinin de takviyesine medar olmak üzere doğrudan doğruya bu sınıflara da memur alabilmek imkânını temin zarureti hâsıl olmuştur.

Bundan başka bu güne kadar vaki tecrübeler diğer vekâletlerde olduğu gibi mütercimlerin ücretli olarak kullanılmalarının daha ziyade faide bahşolacağı hakkında hâsıl olan kanaate binaen maaşlı olarak hizmete alınarak halen istihdam edilmekte olan mütercimlerin maaşlarının ücrete tahvili lüzumlu görülmüştür.

Meslek memurlarının hariçte çalıştıkları esnada ecebilerle tesis eyledikleri resmî ve şahsî münasebetleri merkeze alındıktan sonra dahi idame ettirmeleri ve merkezde sefaretlerin ve sefaret memurlarının resmî ve şahsî davetlerini kabul ve ledelhace mukabelede bulunmak suretile mesleğin icabatını yerine getirmeleri bir vecibe olmakla beraber Devletçe Hariciye memurlarından beklenen

hizmetlerin ifa edilebilmesi bu memurların merkezde de temaslarını idame ile kabil olduğu gibi memurlarımızın temsil noktasından da cenebi memleketler ile merkezdeki vaziyetleri arasında fark bulunmadığı ancak matlup temas ve temsilin ifası Hariciye memurlarına; diğer Devlet memurlarının katlanmasına mecbur olmadıkları bir çok masraflar tahmil eylemekte bulunmuş ve bu husus Büyük Meclisin yüksek Hariciye encümenince de takdir edilerek vekâletçe icabına tevessül edilmesi emir buyurulmuş olduğundan bu maksadın temini için teadül kanununun 3 ncü maddesile tesbit olunan esas dairesinde hesap edilmek üzere meslek memurlarına merkezde vazife ifa eyledikleri müddetçe birer mikdar temsil tahsisatı verilmesine lüzum ve zaruret hâsıl olmuştur. Yukarda serdolanın gaye ve maksadın temini için ilişik kanun lâyihası ve merbutatı ihzar ve takdim olunmuştur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/932

Karar No. 13

11 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Hariciye vekâleti teşkilâtına aid olup Başvekâletin 7 kânunusani 1938 tarih ve 6/93 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise gönderilen ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesile teşkilâta müteallik cetveller tetkik ve mütalea olunudu:

İşbu kanun lâyihası, inkilâb başlangıcından beri Hariciye rical ve erkânımız kadrosunun emsal Devletler Hariciye rical ve erkânı kadrosuna mümasil veya faik bir dereceye yükseltilmesi ümniyesile Hariciye vekâleti tarafından geri durulmamış olan mesai serisine dahil bir eserdir.

İnkilâb Hariciyesinin cenebi Devletler nezdindeki eski temsil mevkilerini olduğu gibi muhafaza ve liyakatli memurlarla işgal etmeğe, her yüzden büyük bir inkilâb ve tahavvül geçirmiş olan memleketimizin yeni vaziyeti müsaîd değildi. Bu sebeble bir çok elçilik ve konsolosluk memuriyetleri ya hazfedilmiş, yahud birer ikiser derece aşağı unvanlı memuriyetlere indirilmiş idi.

Şimdi ise Hükûmeti Cümhuriyemizin bilhassa malî vaziyeti bu noksanı örtmeğe kâfi bir dereceye yükseldiği gibi cihan siyaset durumu dahi bundan böyle açılması elzem olan diplomatik ve konsolosluk mevkilerinin hemen faaliyete getirilmesini ve elçi tayini lâzım olan bir merkezin bundan böyle Chargé d' Affaires lerle

işgali mahzuruna nihayet verilmesini mümkün bir şekle getirmiş ve bu maksadın filen temini zmnında böyle bir teşkilât kanununa ihtiyaç bulunduğu anlaşılmıştır.

Lâyihaî kanunîyenin diğer bir meziyeti de Hariciye memurlarının haricte buldukları sırada ellerine geçen tahsisat yekûnu ile merkeze avdetlerinde aldıkları maaşlar arasındaki büyük farkı - Dahilî temsil tahsisatı bağlamak yolu ile - bir dereceye kadar izale etmesidir. Bu, Hariciye kariyerine liyakatini ya yüksek tahsil diplomalarıyla yahud dört beş sene evvel merkezde geçirdikleri imtihan ile isbat etmiş olan diplomasi memurlarımıza karşı esirkenmemesi icab eden bir yardım idi. Bu suretle halihazır ve istikbal ihtiyacını karşılayacak bir şekil almış olan kanun lâyihası encümenimizce aynen kabul olunmuştur.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M. Na.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
Hasan Saka	Şerif Ülden	Şerif Ülden
Antalya	Niğde	Diyarbakir
Dr. C. Tunca	Kâmil İrdelp	Zeki M. Alsan
Manisa	Diyarbakir	İzmir
H. Bayjur	Dr. İ. Tali Öngören	Halil Menteşe
Kars	Tokad	Erzurum
M. Akyüz	N. Poroy	P. Demirhan

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 60
Esas No. 1/932

12 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

2223 sayılı Hariciye teşkilât kanununa ek olmak üzere hazırlanmış Başvekâletin 8 - I - 1938 tarih ve 6/92 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Hariciye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Hariciye vekili Tevfik Rüştü Aras ve Maliye vekili Fuad Ağralı hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu :

Bu lâyiha ile başlıca iki şey temin edilmek istenilmektedir, birisi ; Devletlerarası münasebatın kesbeyletiği nezaket ve ehemmiyet dolayısıyla Hariciye vekâleti teşkilâtını takviye etmek, diğeri de meslek memurlarının haricte çalıştıkları müddetçe ecnebilerle tesis eyledikleri münasebetleri, merkezde istihdam edildikleri müddetçe de idame ettirmeleri zarurî bulunmasına ve bu münasebatı idame edebilmek için maaşlarına zamimeten kendilerine ayrıca bir temsil tahsisatı verilmesini temin eylemekten ibaret bulunmaktadır. Bu hususların teminini icab ettiren âmîl ve sebepler Hükûmetin ve Hariciye encümeninin esbabı mucibe mazbatalarında ifade edildiği gibi ayrıca encümenimize de izah olunmuş olup esbabı mucibe mazbatalarını mütalea ve bu izahatı dinleyen encümenimiz sevkedilen lâyihayı esas itibarile kabule karar vermiştir.

Lâyiha sureti umumiyede Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkındaki 2223 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştirir şekilde tanzim edilmiş olup mezkûr kanunun esaslı hükümleri ise bu lâyiha ile değişmiş bulunmasına ve geri kalan bazı hükümlerini de bu lâyihaya derecederek 2223 sayılı kanunu ortadan kaldırmak mümkün bulunmasına mebnî sevkedilen lâyiha bu esas dairesinde encümenimizce yeniden hazırlanmış bulunmaktadır.

Hazırladığımız lâyihamın birinci ve ikinci maddeleri vekâletin umumî kadro cetvellerile haricte ve merkezde istihdam edileceklere verilecek temsil tahsisatı cetvellerini tesbit etmektedir. Kadro cetvelinde yapılan değişiklik aded itibarile ehemmiyetli bir fark arzmemekte

yalnız haricte yeniden bazı teşkilât vücude getirmeyi ve mevcut makamları daha kuvvetli elemanlarla teçhiz ve takviye eylemeyi temin maksadile memuriyet derecelerinde değişiklikler yapmakta ve bunun neticesi olarak temsil tahsisatlarında da bazı tadilat icra edilmekte ve merkezde istihdam edilecek meslek memurlarına verilecek temsil tahsisatlarını da miktar itibarile tesbit eylemiş bulunmaktadır.

Vekâlete daha kolaylıkla idare memuru alabilmek için üçüncü madde ile mevcut hükümlerde değişiklik yapıldığı gibi meslek memurlarının küçükten başlayarak bunların iş başında yetiştirilmelerini temin maksadile bir yaş haddi tayin edilmiş bulunmaktadır.

Lâyihamın beşinci maddesi, merkezde istihdam edilecek meslek memurlarına verilecek temsil tahsisatlarının ne suretle hesap edileceğini göstermektedir. Bu hükme nazaran bu memurlara cetvelde gösterilen temsil tahsisatları tevhid ve teadül kanununun 3 ncü maddesindeki esaslara göre arttırılarak verilecektir.

Birinci muvakkat madde hükmü 2223 sayılı kanunda mevcut bulunan bir hükmün aynı olup bundan maksad bu lâyiha ile kabul edilecek olan kadro dahilindeki derecelerin ehil olanlara tevzi hususunda vekâleti salâhiyetli kılmaktan ibarettir.

Lâyihamın diğer maddeleri ayrıca izaha mühtaç olmayacak derecede açık bulunduğundan bu şekli ile encümenimiz tarafından kabul edilmiş bulunan lâyiha Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	Mükerrem Ünsal	R. Karadeniz
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	E. Adakan	E. Sabri Akgöl
Gazi Anteb	Gümüşane	İzmir
A. H. Ayerdem	D. Sakarya	K. İnanç

Kayseri	Kırklareli	Kırşehir	Siird	Sıvas	Sıvas
F. Baysal	Ş. Ödül	M. Seyfeli	M. Mayakon	Remzi Çiner	R. Başara
Malatya	Maraş	Mardin		Trabzon	Yozgad
M. Öker	A. Tiridođlu	E. Erten		Sırrı Day	S. İçöz
Muş	Muş	Seyhan			
Ş. Çilođlu	Ş. Ataman	N. Eldeniz			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkında 2223 sayılı kanuna ek kanun lâiyhası

MADDE 1 — 2223 numaralı Hariciye vekâleti teşkilât kanununun 1 nci, 2 nci ve 3 ncü maddelerinde zikredilen cetvellerle muaddelleri yerine bu kanuna bağlı memurin kadrosunu gösteren (1), hariçte istihdam edilecek memurlara verilecek temsil tahsisatını gösteren (2), hariçte kullanılmak üzere (L) cetvellerinden filî kadroya nakledileceklere verilecek temsil tahsisatını gösteren (3) ve 1937 yılı bütçesinde Hariciyeye aid (L) cetveli yerine de (4) numaralı cetvel ikame olunmuştur.

MADDE 2 — 2223 sayılı kanunun 4 ncü maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Hariciye vekâletine meslek ve ihtisas memuru olarak girebilmek için memurin kanunundaki muayyen şeraitten başka Hariciye mesleki ile alâkadar ve Maarif vekâletince yüksek mekteb olduğu tasdik olunan bir mektebden mezun ve Hariciye vekâletinde müteşekkil imtihan komisyonu huzurunda yapılacak imtihanda muvaffak olmak şarttır. Bu imtihanların sureti icrası talimatname ile tesbit olunur. İdarî memurların alım tarzı umumî hükümlere tâibdir. (a) serisine alınacak ihtisas memurları birinci fıkra ahkâmına tâbi değildir.) Meslek sınıfına bidayeten alınacakların yaşları otuzdan yukarı olamaz.

MADDE 3 — Hariciye vekâleti meslek memurlarının derece itibarile unvanları bu kanuna ilişik (A) ve merkez teşkilâtında meslek, idare ve ihtisas memurlarının işgal eyleyecekleri memuriyetlerin makam itibarile unvanlarla bu memuriyetlere tayin edilecek memurların dereceleri (B) cetvellerinde gösterilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Hariciye vekâleti teşkilât kanun lâiyhası

MADDE 1 — Hariciye vekâletinin memurları kadrosu bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 2 — Hariciye vekâleti memurlarından hariçte istihdam edileceklere verilecek temsil tahsisatı bu kanuna bağlı (2) ve merkezde istihdam edilen meslek memurlarına dereceleri itibarile verilecek temsil tahsisatı da (3) numaralı cetvellerde gösterilmiştir.

MADDE 3 — Hariciye vekâletine meslek ve ihtisas memuru olarak girebilmek için memurin kanunundaki şartlardan başka hariciye mesleki ile alâkadar ve Maarif vekâletince yüksek mekteb olduğu tasdik olunan bir mektebden mezun ve Hariciye vekâletinde müteşekkil imtihan komisyonu huzurunda yapılacak imtihanda muvaffak olmak şarttır. Bu imtihan Hariciye vekâletince tasdik olunacak esaslara göre yapılır. (A) Serisine alınacak ihtisas memurları im-

Hü.

MADDE 4 — (A) cetvelinde dereceleri gösterilen meslek memurlarına merkezde istihdam edildikleri vakit (5) numaralı cetvelde gösterilen temsil tahsisatları 1452 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki esas dahilinde hesap edilerek maaşlarına zamimeten tesviye olunur.

MUVAKKAT MADDE — 1937 yılı bütçesinde Hariciyeye aid (D) cetveline bu kanuna bağlı (6) numaralı cetvelde yazılı vazifeler ile ücretleri ilâve edilmiştir. Bu kanunla maaşları ücrete tahvil olunan mütercimler hakkında 2996 sayılı kanunun 3 ncü muvakkat maddesi tatbik olunur.

B. E.

tihana tâbi değildir. İdarî memurların alınma tarzı umumî hükümlere tâbidir. Meslek sınıfına bidayeten alacakların yaşları otuzdan yukarı olamaz.

MADDE 4 — Meslek memurlarının derece itibarile unvanları bu kanuna ilişik (4) ve merkez teşkilâtında meslek, idare ve ihtisas memurlarının işgal eyleyecekleri memuriyetlerin makam itibarile unvanları ve bu memuriyetlere tayin edilecek memurların dereceleri (5) numaralı cetvellerde gösterilmiştir.

MADDE 5 — Merkezde istihdam edilen meslek memurlarına verilecek temsil tahsisatları 1452 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki esaslara göre hesap edilerek maaşlarına zamimeten ve işe başladıkları ayı takib eden aydan itibaren tesviye olunur.

MUVAKKAT MADDE 1 — Bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde yazılı dereceleri ihraz için vaktile iktisab olunan unvanlar alâkadar memurlara vekâletçe dereceleri verilmedikçe bir hak bahşeyemez.

MUVAKKAT MADDE 2 — 1937 malî yılı muvazenei umumiye kanununun 16 ncü maddesine bağlı mevkuflar memuriyetlere mahsus (L) cetvelinin Hariciye vekâleti memurlarına aid kısmı yerine bu kanuna bağlı (A) ve filî kadro dışında kalan memurlara aid temsil tahsisatı kısmı yerine de (B) cetveli konmuştur.

MUVAKKAT MADDE 3 — 1937 malî yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (D) cetvelinin Hariciye vekâleti kısmına bu kanuna bağlı (C) işaretli cetvelde yazılı vazifelerle bu vazifelerin ücretleri ilâve edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 4 — Bu kanun ile maaşları ücrete tahvil olunan mütercimler hakkında 2996 sayılı kanunun 3 ncü muvakkat maddesi hükmü tatbik olunur.

MADDE 6 — 25 - V - 1933 tarih ve 2223 sayılı Hariciye vekâleti teşkilâtı kanunu ilga edilmiştir.

Hü.

B. E.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden mu-
teberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun, merkezde istih-
dam edilecek meslek memurlarına verilecek olan
temsil tahsisatına aid hükmü 1 haziran 1938
tarihinden diğer hükümleri neşri tarihinden mu-
teberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun ahkâmını icraya
Hariciye vekili memurdur.

MADDE 8 — Bu kanunun hükümlerini icra-
ya Hariciye ve Maliye vekilleri memurdur.

7 - I - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	

Bütçe encümeninin değiştirişine bağlı cetveller

No. [1]

Umumî kadro cetveli

Derece	Aded							
1	15 —	1	Adedi ihtisas sınıfından olabilir.					
2	16 —	2	» » » »					
3	18 —	4	» idare ve ihtisas sınıflarından olabilir.					
4	18 —	4	» » » » »					
5	20 —	6	» » » » »					
6	30 —	6	» » » » »					
7	40 —	8	» » » » »					
8	50 —	10	» » » » »					
9	90 —	12	» » » » »					
10	120 —	20	Adedi idare sınıfından olabilir.					
11	10 —	6	» » » » »					
12	10		Yalnız idarî memurlardır.					
14	9		» » » » »					
446								

No. [2]

Umumî Temsil tahsisatı cetveli

Aded	Lira
3	100
4	80
6	60
12	50
12	40
4	35
5	30
8	25
10	20
25	15
25	12
35	10
35	8
55	5
<hr/>	
329	

No. [3]

Merkezde istihdam edilecek meslek memurlarına verilecek temsil tahsisat cetveli

Derece	Lira
1	80
2	50
4	30
3	40
5	25
6	20
7	15
8	12
9	10
10	10

No. [4]

Meslek memurlarının derece itibarile unvanlarını gösterir cetvel

Derece

- 1 Büyük elçi
- 2 Birinci sınıf orta elçi
- 3 Orta elçi
- 4 Maslahatgüzar
- 5 Büyük elçilik müsteşarı birinci sınıf baş konsolos
- 6 Orta elçilik müsteşarı, baş konsolos
- 7 Büyük elçilik başkâtibi, birinci sınıf konsolos
- 8 Orta elçilik başkâtibi, konsolos
- 9 Elçilik ikinci kâtibi, muavin konsolos
- 10 Elçilik üçüncü kâtibi, kağçılar
- 11 Ateşe

Meslek idare ve ihtisas memurlarının merkez teşkilâtında işgal edecekleri memuriyetlerin makam itibarile unvan ve bu memuriyetlere tayin edilecek memurların derecelerini gösterir cetvel

Derece	Meslek	İdare	İhtisas
1 - 2	Kâtibi umumî		Baş hukuk müşaviri
2 - 3	Kâtibi umumî birinci muavini, müsteşar		Hukuk müşaviri
3	Kâtibi umumî muavini, daire reisi	Daire reisi	Hukuk müşaviri
4	Müdürü umumî	Müdürü umumî	Hukuk müşaviri başmuavini
5	Daire reis muavini	Birinci sınıf müdür	Hukuk müşaviri birinci sınıf muavini
6	Şube müdürü	Müdür	Hukuk müşaviri muavini
7	Şube müdürü	Müdür	Hukuk müşaviri muavini
8	Başkâtib	Müdür muavini	Hukuk müşaviri başkâtibi
9	İkinci kâtib	Muavin	
10	Üçüncü kâtib	Mümeyyiz	
11	Kâtib	Mümeyyiz	
12		Memur	
14		Memur	

A - CETVELİ	
Derece	Aded
1	2
2	5
3	3
4	8
5	10
6	10
7	5
8	6
9	20
10	45
	114

B - CETVELİ	
Aded	Lira
1	100
1	80
4	50
2	40
2	35
3	30
5	25
1	20
10	15
10	12
10	10
10	8
10	5
69	

C - CETVELİ		
	Aded	Ücret Lira
Mütercim	3	225
»	3	175
»	4	150